

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Dostęp do wody i kanalizacji jest prawem człowieka! Woda jest dobrem publicznym, nie towarem!”

(opinia z inicjatywy własnej)

(COM(2014) 177 final)

(2015/C 012/05)

Sprawozdawca: An LE NOUAIL MARLIÈRE

Dnia 11 września 2014 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

komunikatu Komisji w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Dostęp do wody i kanalizacji jest prawem człowieka! Woda jest dobrem publicznym, nie towarem!”

COM(2014) 177 final.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 18 lipca 2014 r.

Na 502. sesji plenarnej w dniach 15–16 października 2014 r. (posiedzenie z 15 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 151 do 2 – 5 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 W odpowiedzi na pierwszą zwieńczoną sukcesem europejską inicjatywę obywatelską „Dostęp do wody i kanalizacji jest prawem człowieka! Woda jest dobrem publicznym, nie towarem!”, Komisja potwierdza znaczenie prawa człowieka w zakresie dostępu do wody pitnej i kanalizacji jako dobra publicznego o podstawowym znaczeniu i stwierdza ponownie, że „woda nie jest towarem.”

1.2 Przede wszystkim należy wyrazić zadowolenie, że społeczne poparcie europejskiej inicjatywy obywatelskiej i uznanie przez Komisję szczególnego charakteru i istotnej roli usług wodnych „w zaspokajaniu podstawowych potrzeb ludności” doprowadziło do wyłączenia usług zaopatrzenia w wodę z zakresu obowiązywania dyrektywy w sprawie koncesji.

1.3 EKES ogólnie docenia zobowiązanie Komisji do działania zgodnie z postanowieniami Traktatu, które wymagają od UE zachowania neutralnej pozycji wobec podejmowanych na poziomie krajowym decyzji dotyczących systemu własności przedsiębiorstw wodnych. Komitet jest w tej kwestii przekonany, że żadna decyzja lub żaden akt prawny związany z działaniami UE nie powinny skutkować ograniczeniem swobody państw członkowskich w decydowaniu o sposobie organizacji świadczenia usług wodnych.

1.4 EKES zachęca zatem Komisję do podjęcia konkretnych inicjatyw zapewniających trwałe poszanowanie tego zobowiązania we wszystkich dziedzinach podlegających kompetencjom UE. Komisja powinna wywiązać się z tego zobowiązania zarówno w stosunku do państw członkowskich UE korzystających ze wsparcia Europejskiego Mechanizmu Stabilności, jak i w ramach obecnych negocjacji handlowych (takich jak transatlantyckie partnerstwo handlowo-inwestycyjne lub handel usługami). Należy także wyraźnie wykluczyć z tych negocjacji usługi wodne.

1.5 Komitet przyjmuje do wiadomości pewne pozytywne aspekty zawarte w odpowiedzi Komisji Europejskiej na wspomnianą inicjatywę, a mianowicie:

— przyznanie, że odpowiedzialność za świadczenie usług wodnych ponoszą zasadniczo samorządy lokalne, które są najbliższe obywateli;

- zobowiązanie się do promowania – za pośrednictwem partnerstw niekomercyjnych – powszechnego dostępu do wody pitnej i infrastruktury sanitarnej w ramach prowadzonej przez Komisję polityki rozwoju;
- wspieranie partnerstw publiczno-publicznych, które należy uznać za skuteczny środek poprawy skuteczności władz publicznych i usług wodnych – nie tylko w kontekście rozwoju międzynarodowego, lecz także w obrębie UE.

1.6 Komitet odnotowuje, że spółki wodne mają z natury rzeczy charakter monopoli ze względu na niezbędne ogromne inwestycje kapitałowe i istotne koszty transportu, jak stwierdzono w niedawnym sprawozdaniu Europejskiej Agencji Środowiska (*Assessment of cost recovery through water pricing* [Ocena odzyskiwania kosztów za pomocą ustalania cen wody], Luksemburg, 2003, s. 28). Dlatego też władze publiczne muszą być w stanie sprawować ogólną kontrolę jakości i skuteczności usług świadczonych przez spółki wodne. W tym kontekście EKES popiera uznanie przez Komisję kluczowej roli, jaką powinna odgrywać tu przejrzystość.

1.7 W związku z tym Komitet zachęca Komisję do zwiększenia wysiłków na rzecz pełnego wdrożenia art. 14 ramowej dyrektywy wodnej (Informowanie społeczeństwa i konsultacje) i popiera zamiar propagowania przez nią analizy porównawczej („benchmarking”) usług wodnych pod względem ekonomicznych, technicznych i jakościowych wskaźników efektywności. Dzięki temu powiązania między poziomem inwestycji, średnią wysokością opłat za wodę i jakością warunków zatrudnienia staną się jaśniejsze, co zwiększy przejrzystość sektora.

1.8 EKES uważa, że przegląd ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy w sprawie wody pitnej powinien być okazją do uwzględnienia w nich wskaźników i reguł dotyczących zasady powszechnego dostępu oraz zasady zwrotu kosztów za usługi wodne ujętej w ramowej dyrektywie wodnej. EKES wzywa Komisję Europejską do zaproponowania aktu prawnego sankcjonującego dostęp do wody i infrastruktury sanitarnej jako prawo człowieka, w rozumieniu nadanym temu pojęciu przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Ponadto zwraca się do Komisji o promowanie zaopatrzenia w wodę i dostępu do kanalizacji jako usługi użyteczności publicznej o zasadniczym znaczeniu dla wszystkich.

1.9 EKES odnotowuje, że popierając europejską inicjatywę obywatelską, obywatele europejscy wyrazili chęć współkształtowania polityki europejskiej oraz zabrania głosu w sprawie wody, postrzeganej jako dobro publiczne i jako usługa świadczona w interesie ogólnym. Fakt ten zobowiązuje wszystkie instytucje europejskie do zarządzania polityką wodną UE w sposób otwarty na wszystkie zainteresowane strony i do zwiększenia możliwości publicznego debatowania nad przyszłością zasobów wodnych.

2. Wprowadzenie

2.1 Europejską inicjatywę obywatelską wprowadzono na podstawie Traktatu z Lizbony, aby zachęcać obywateli do aktywniejszego demokratycznego uczestnictwa w sprawach dotyczących Europy⁽¹⁾. Instrument ten umożliwia milionowi obywateli Unii Europejskiej (UE) pochodzących z przynajmniej siedmiu państw członkowskich zwrócić się do Komisji Europejskiej o przedłożenie wniosku legislacyjnego w kwestiach wchodzących w zakres kompetencji UE. Jest to pierwszy w historii instrument demokracji uczestniczącej na poziomie UE.

2.2 Od czasu jego wprowadzenia w kwietniu 2012 r. ponad 5 milionów obywateli poparło ponad 20 różnych inicjatyw. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny zaprosił szereg organizatorów kampanii obywatelskich do udziału w swoich sesjach plenarnych.

2.3 Celem inicjatywy obywatelskiej dotyczącej dostępu do wody i infrastruktury sanitarnej jako prawa człowieka było zaproponowanie aktów prawnych implementujących prawo człowieka do wody pitnej i urządzeń sanitarnych, zgodnie z wytycznymi Organizacji Narodów Zjednoczonych, oraz przyczyniających się do zapewnienia dostępu do wody oraz kanalizacji jako podstawowych usług publicznych dla wszystkich. Inicjatywa ta została przedstawiona na sesji plenarnej EKES-u we wrześniu 2013 r.

2.4 Tłumaczenie oryginalnego tekstu inicjatywy:

„Dostęp do wody i kanalizacji jest prawem człowieka!

Zwracamy się do Komisji Europejskiej o zaproponowanie aktów prawnych, implementujących prawo człowieka do wody pitnej i urządzeń sanitarnych, zgodnie z wytycznymi Organizacji Narodów Zjednoczonych, oraz przyczyniających się do zapewnienia dostępu do wody oraz kanalizacji, jako podstawowych usług publicznych dla wszystkich.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 211/2011 w sprawie inicjatywy obywatelskiej, Dz.U. L 65 z 11.3.2011, s. 1.

Legislacja U.E powinna zobowiązać rządy poszczególnych państw do zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do odpowiedniej ilości czystej wody pitnej oraz urządzeń sanitarnych. Nalegamy, aby:

1. instytucje UE oraz państwa członkowskie były zobowiązane do zapewnienia mieszkańcom prawa do wody i kanalizacji,
2. dostawa wody oraz zarządzanie zasobami wodnymi nie podlegały zasadom rynku wewnętrznego oraz aby usługi wodne były wyłączone z urynkwienia,
3. UE zwiększyła wysiłki w celu osiągnięcia powszechnego dostępu do wody i kanalizacji. ”.

2.5 W dniu 17 lutego 2014 r., po zatwierdzeniu przez Komisję 1 659 543 podpisów z 13 państw członkowskich, Parlament Europejski przeprowadził szeroko zakrojone wysłuchanie komitetu obywatelskiego europejskiej inicjatywy obywatelskiej w sprawie wody, na które zaproszono EKES. Tego samego dnia wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej Maroš Šefčovič także przyjął członków komitetu obywatelskiego tej inicjatywy.

2.6 19 marca 2014 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat będący oficjalną odpowiedzią na pierwszą udaną europejską inicjatywę obywatelską nawołującą Komisję do „uwzględnienia w prawodawstwie europejskim prawa człowieka do wody i urządzeń sanitarnych”.

2.7 15 kwietnia 2014 r., w Dniu Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej, EKES zorganizował konferencję pt. „Budowanie sukcesu”, na którą ponownie zaproszono komitet obywatelski inicjatywy na rzecz wody. Konferencja zgromadziła „imponującą liczbę animatorów kampanii prowadzonych w ramach europejskiej inicjatywy obywatelskiej i zainteresowanych podmiotów, którzy spotkali się w siedzibie EKES-u, by przeanalizować dotychczasowe doświadczenia i sporządzić wykaz zaleceń, by poprawić skuteczność i łatwość obsługi tego instrumentu demokracji bezpośredniej”.

3. Uwagi ogólne

3.1 Europejska inicjatywa obywatelska pokazała swą siłę jako instrument sprzyjający debacie publicznej i tworzeniu sieci obywateli i dowiodła, że jest udanym przedsięwzięciem.

3.2 Niemniej wciąż istnieją pewne przeszkody, które należy znieść – chodzi tu o dokonanie przeglądu reguł wdrażania tej inicjatywy ⁽²⁾, gdyż nie odpowiadają one jej rzeczywistemu charakterowi. Reguły te nakładają wymogi podobne do tych, które byłyby właściwe w przypadku wiążącego prawnie instrumentu demokracji bezpośredniej mającego podobne skutki prawne co referendum (dane osobowe, potencjalnie odstraszcający efekt, nieproporcjonalne procedury). Ponadto narzucają organizatorom niewspółmierne wymogi prawne, które różnią się pomiędzy państwami członkowskimi. Zakres zagadnień, których mogą dotyczyć rejestrowane inicjatywy, pozostawiono do dyskrekcji Komisji, która sama ocenia, czy dane zagadnienia leżą w jej kompetencjach.

3.3 Maksymalna długość tekstu prezentującego inicjatywę w rejestrze, łącznie z jej tytułem, przedmiotem i opisem, to 800 znaków – co skłoniło Komisję do uznania, że w inicjatywie brakuje konkretnych propozycji!

3.4 Wielu obywateli europejskich traci nadzieję na to, że będą mogli wyrazić swą opinię, zarówno w obrębie Europy, jak i o samej Europie. Przyszła Komisja Europejska powinna mieć to na uwadze.

3.5 Wspomniany instrument, uwzględniony w Traktacie UE (art. 11 ust. 4), jest jedynym narzędziem prawnym, jakim dysponują zwykli obywatele europejscy, by wpływać na program polityczny UE. W 2015 r. PE i Rada powinny dokonać przeglądu zasad jego wdrażania i wyciągnąć wnioski z pierwszych przeprowadzonych kampanii.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Komitet stwierdza z zadowoleniem, że europejska inicjatywa obywatelska „Dostęp do wody i kanalizacji jest prawem człowieka!” skłoniła instytucje europejskie do pochylecia się nad troskami obywateli europejskich i stwierdzenia, że wychodzą one poza zakres zwykłych deliberacji legislacyjnych Komisji. Wyraża także zadowolenie w związku z decyzją Komisji o wyłączeniu usług wodno-kanalizacyjnych z zakresu obowiązywania dyrektywy w sprawie koncesji.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 211/2011 w sprawie inicjatywy obywatelskiej.

4.2 Komisja słusznie wskazuje na odpowiedzialność państw członkowskich za przyjęcie środków mających na celu udzielenie wsparcia osobom w potrzebie.

4.3 Uznaje też swoje kompetencje w zakresie definiowania pewnych podstawowych zasad ustalania cen wody w państwach członkowskich i przywołuje przepisy art. 9 ramowej dyrektywy wodnej ustalające zasadę pełnego zwrotu kosztów.

4.4 Jednak odpowiedź Komisji na oczekiwania ponad 1,6 mln osób (1,9 mln zebranych podpisów) pozbawiona jest prawdziwych ambicji – Komisja nie przedstawiła nowej propozycji w sprawie unijnego instrumentu uznającego prawo do wody za prawo człowieka.

4.5 Na podstawie konkretnych przykładów z różnych miast europejskich Komitet uważa, że można – i należy – pogodzić obowiązek przyjęcia odpowiedniej polityki ustalania cen wody służącej zachowaniu zasobów wodnych z koniecznością zapewnienia powszechnego dostępu do tych zasobów za pomocą odpowiednich mechanizmów solidarności.

4.6 EKES uważa, że przegląd ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy w sprawie wody pitnej powinien być okazją do uwzględnienia w nich wskaźników i reguł dotyczących zasady powszechnego dostępu oraz zasady zwrotu kosztów za usługi wodne ujętej w ramowej dyrektywie wodnej.

4.7 Zapewnienie szerszego dostępu do wody lepszej jakości

4.7.1 Komitet podkreśla swe zaskoczenie tym, że inicjatywa obywatelska takich rozmiarów spotyka się z odpowiedzią w postaci propozycji konsultacji społecznych dotyczących jakości wody pitnej. Sprawia to wrażenie odwołania do bardziej tradycyjnych środków konsultacji, które są użyteczne, ale nieadekwatne do europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

4.8 Zapewnienie neutralności w odniesieniu do świadczenia usług wodnych

4.8.1 Komitet stwierdza z zadowoleniem, że Komisja dostrzegła potrzebę przejrzystości procesu decyzyjnego dotyczącego gospodarki wodnej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

4.8.2 Wodę należy chronić jako zasób zagrożony i wspólne dobro ze względu na to, że jest niezbędna do życia. Należy zdać sobie sprawę z tego, że powinna służyć przede wszystkim zaspokajaniu żywotnych potrzeb ludzi. Komisja Europejska powinna przyjąć do wiadomości potrzebę uznania dostępu do wody i infrastruktury sanitarnej i dostarczania ich w odpowiedniej ilości za podstawowe prawo człowieka, z uwagi na to, że są one niezbędne do życia i zachowania godności. Powinna też trwale wykluczyć je z zasad rynkowych obowiązujących na rynku wewnętrznym i zaproponować zakwalifikowanie ich do usług o charakterze nieekonomicznym świadczonych w interesie ogólnym⁽³⁾.

4.8.3 Produkty niezbędne do przetrwania ludzi powinny być przedmiotem szczególnego podejścia i zostać usunięte z ram wolnego handlu. Pomimo istnienia tekstów urzędowych stwierdzających, że „woda nie jest produktem handlowym” lub że „każdy ma prawo dostępu do żywności”, wciąż jesteśmy dziś świadkami prywatyzacji źródeł wody, spekulacji na szeroka skalę podstawowymi środkami spożywczymi i grabieży ziemi na dużą skalę. Zjawiska te bezpośrednio zagrażają egzystencji osób najbardziej potrzebujących.

4.8.4 Wzywa się Komisję Europejską do zaproponowania konkretnych wiążących środków w celu odniesienia się do omawianej inicjatywy obywatelskiej, czego Komisja nie uczyniła w komunikacie. W szczególności prawnie wiążący akt europejski powinien stwierdzać, że przy zarządzaniu zasobami wodnymi oraz powiązаныmi usługami nie należy dążyć do osiągnięcia zysku. W przeciwnym razie deklarowanie, że „woda jest dobrem publicznym” jest pozbawione sensu.

4.9 Zagwarantowanie dostaw wody za pośrednictwem usług publicznych świadczonych w interesie człowieka

4.9.1 Komitet apeluje o przyjęcie europejskiego instrumentu uznającego prawo człowieka do wody i urządzeń sanitarnych, zgodne z definicją ONZ-u z lipca 2010 r. Definicja ta jest jedną z podstaw europejskiej inicjatywy obywatelskiej, tak samo jak art. 14 TFUE w sprawie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym i Protokół 26 w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym. Komitet apeluje ponadto do Komisji, by zaleciła państwom członkowskim respektowanie tego prawa za pośrednictwem usług o charakterze nieekonomicznym świadczonych w interesie ogólnym, z poszanowaniem neutralnego charakteru tych świadczeń, w odróżnieniu od ich możliwego zastosowania komercyjnego w przemyśle lub rolnictwie.

⁽³⁾ Dz.U. C 177 z 11.6.2014, s. 24–31.

4.10 Bardziej zintegrowane podejście do pomocy rozwojowej

4.10.1 Byłoby korzystne dla polityki rozwoju i zobowiązań finansowych UE, gdyby uzyskały one zdecydowane poparcie dzięki uznaniu przez wszystkie państwa członkowskie UE prawa człowieka oficjalnie uznanego przez ONZ w lipcu 2010 r. Zapewniłoby to w szczególności osiągnięcie maksymalnej skuteczności, gdyż powiązanie polityki rozwoju i pomocy w tej dziedzinie z prawem człowieka umożliwiłoby walkę z korupcją i zaangażowało podmioty podwykonawców. Komitet zaleca i popiera zintegrowane podejście i tworzenie synergii między wodą a bezpieczeństwem żywnościowym. Jeśli chodzi o synergię między wodą a energią, to Komitet czeka na zaproponowane środki, by móc ocenić, czy odpowiadają duchowi europejskiej inicjatywy obywatelskiej w zakresie ochrony zasobu jako wspólnego dobra.

Zdrowie publiczne również musi znaleźć się w centrum zainteresowania, zwłaszcza poprzez zapewnienie infrastruktury sanitarnej wszędzie tam, gdzie jej brakuje, mimo iż ten element cieszy się mniejszym zainteresowaniem podmiotów gospodarczych.

4.11 Promowanie partnerstw publiczno-publicznych

4.11.1 Komitet popiera podjęte przez Komisję zobowiązanie do lepszego promowania tego rodzaju partnerstw niekomercyjnych w sektorze wodnym w celu rozwijania potencjału poprzez transfer know-how i wiedzy wśród służb publicznych odpowiedzialnych za wodę i kanalizację, władz lokalnych i innych podmiotów. Podkreśla, jak już to uczynił wcześniej, że innowacje i wyniki działań badawczo-rozwojowych wspierane ze środków publicznych za pośrednictwem siódmego programu ramowego powinny zostać udostępnione sektorowi niekomercyjnemu, przedsiębiorstwom gospodarki społecznej i solidarnej, gminom itd ⁽⁴⁾.

4.12 Dalsze działania po konferencji „Rio+20”

4.12.1 Aby wspierać cele zrównoważonego rozwoju, które mają zastąpić cele milenijne po 2015 r. i które będą miały uniwersalny zasięg, UE powinna dostosować się do tych przyszłych celów i uświadomić sobie, że w chwili obecnej od 1 do 2 mln obywateli europejskich wciąż nie ma dostępu do omawianego zasobu. By móc zaradzić temu problemowi, UE musi zwiększyć wiedzę państw członkowskich w zakresie otwartych danych (osoby bezdomne, Romowie, trudne warunki mieszkaniowe).

4.13 Komitet z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie się Komisji Europejskiej na rzecz jakości wody, przejrzystości zarządzania i bardziej zorganizowanego dialogu między zainteresowanymi stronami. Podkreśla jednak, że reakcja Komisji nie zawiera odpowiedzi na poruszone przez inicjatywę obywatelską pytania dotyczące powszechności prawa człowieka, tzn. tego, by każdy obywatel i mieszkaniec mógł dysponować niezbędną minimalną ilością wody, niezależnie od swej sytuacji mieszkaniowej, zawodowej czy innej.

4.14 Komisja Europejska zauważa, że szczególny charakter usług wodno-kanalizacyjnych oraz ich znaczenie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb ludności były zawsze konsekwentnie uwzględniane w unijnym prawodawstwie.

Komitet jest zdania, że usługi te są nie tylko ważne, ale wręcz niezbędne, i z uwagi na to, że chodzi tu faktycznie o podstawowe potrzeby, apeluje, by zaspokajać je w ramach usług publicznych o charakterze nieekonomicznym świadczonych w interesie ogólnym.

4.15 EKES zalecił państwom członkowskim i europejskim instytucjom konsolidację tej polityki ze względu na niezbędne i podstawowe znaczenie wody dla obywateli, przemysłu, rolnictwa i wszystkich władz lokalnych. Należy nadać jej centralne znaczenie we wszystkich obszarach polityki europejskiej i zarazem podkreślić wyzwania związane ze zwalczaniem ubóstwa, z prawami podstawowymi obywateli europejskich, zdrowiem publicznym, integracją i spójnością społeczną.

4.16 EKES zaleca, by:

- dokonać oceny skutków i kosztów polityki wodnej, która nie uwzględnia wymiaru społecznego, środowiskowego i gospodarczego;
- zapewnić spójność realizowanych strategii z różnymi interesami regionalnymi występującymi w państwach członkowskich;
- wypracować zrównoważone podejście do zarządzania zasobami wodnymi, w tym nowe instrumenty prognozowania pozwalające reagować na klęski żywiołowe lub katastrofy związane z działalnością człowieka, które zagrażają i wyrządzają szkodę zasobom wodnym w perspektywie krótkoterminowej;

⁽⁴⁾ Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 147–152.

- wznowić proces przyjmowania dyrektywy dotyczącej gleby;
- skupić się na kwestii bardziej oszczędnego popytu, co pozwoliłoby zachować i chronić te zasoby;
- uwzględnić dialog społeczny i partnerów społecznych, co przyczyniłoby się do zagwarantowania realizacji wszystkich zadań w całej ich różnorodności i na wszystkich poziomach usług wodnych i kanalizacyjnych.

4.17 Ponadto EKES proponuje, by:

- opracować technologie umożliwiające poprawę zdrowia i bezpieczeństwa pracowników sektora wodociągów i kanalizacji;
- skorzystać z kapitału wiedzy zgromadzonego przez niektóre organizacje pozarządowe;
- poszerzyć wykaz zanieczyszczeń (nanoelementów, cząsteczek chemicznych kancerogennych, mutagennych lub toksycznych ze względu na szkodliwy wpływ na rozrodczość), które nie powinny występować w wodach powierzchniowych lub w warstwach wodonośnych, jeśli chce się chronić zdrowie obywateli, i doprowadzić do opracowania zaleceń dotyczących ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków;
- pozytywnie przyjąć środki ochrony ekosystemów i poprzeć działania na rzecz ochrony naturalnych warstw wodonośnych.

4.18 Polityka dotycząca wody i kanalizacji musi wpisywać się w zasady zrównoważonego rozwoju, co pozwoli na to, by zasoby wody zaspokajały obecne potrzeby populacji i zostały zachowane na potrzeby przyszłych pokoleń.

Bruksela, 15 października 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
